

BAYRAMPAŞA DERESİ KÖPRÜSÜ

**İstanbul'da
Yenibahçe deresi olarak da anılan
dere üzerinde kurulmuş köprü.**

Şehrin surları içindeki tek köprü olan bu yapının esas adı ve yapılış tarihi bilinmemektedir. İstanbul'un ortasından surları geçerek şehre giren ve Aksaray'da güneye dönerek Marmara'ya dökülen, eski adı Lykos olan Bayrampaşa deresinin üzerinde surların iç tarafında yapılmış küçük bir köprü idi. Yakınında Arpa Emini Mustafa Efendi tarafından vakfedilmiş bir mescid bulunduğu için üzerinden geçen yol Arpa Emini Köprüsü sokağı olarak adlandırılmıştır. Halbuki köprünün hemen başında Hoca Attar Halil Ağa (Yenibahçe) Mescidi bulunuyordu. Aslında Tahtakale'de olan bu mescid, Mimar Sinan tarafından aynı yerde Rüstem Paşa Camii'nin yapılması sebebiyle yıktırılarak şehrin bu uzak köşesinde aynı adla yeniden kurulmuştur. Ahşap olan mescidin önemli bir özelliği, kitâbesiz iki cepheli ve Edirnekapı'daki Mihrimah Sultan Camii'nin temelinden çıkan su ile beslenen büyük bir köşe çeşmesinin üstüne oturtulmuş tek şerefeli minaresiydi. Bu mescid ve çeşme, Rüstem Paşa ve Edirnekapı Mihrimah Sultan camilerinin yapımı yıllarında inşa edildiklerine göre köprünün de o sıralarda, XVI. yüzyıl ortalarında yapıldığına ihtimal verilebilir. Köprü ve yanındaki mescid ile çeşme 1956'da Vatan caddesi yapılırken hiçbir iz kalmayacak şekilde ortadan kaldırılmıştır.

Bayrampaşa Deresi Köprüsü tek gözlü olup kesme köfeki taşından yapılmıştı. İki yanında yine taştan yontulmuş korkuluklar vardı. Mimarisi bakımından önemli

Bayrampaşa Deresi Köprüsü'nün eski bir fotoğrafı
(Çulpan, *Türk Taş Köprüleri*, Ankara 1975, resim 122/5)

bir eser olmamakla beraber İstanbul'un içinde tek köprü olduğundan tarihi toğrafya bakımından bir değere sahiptir.

BİBLİYOGRAFYA :

Cevdet Çulpan, *Türk Taş Köprüleri*, Ankara 1975, s. 197, rs. 122/5; B. Olker, "Arpaemini Köprü Sokağı", *İst.A*, II, 1054-1055.

SEMAVİ EYİCE

**BAYRAMZÂDE
ZEKERİYÂ EFENDİ**(bk. ZEKERİYÂ EFENDİ, *Bayramzâde*).**BAYRI, İsmâil**(bk. İSMÂİL EFENDİ, *Kesikbacak*).**BAYRI, Mehmed Halid**

(1896-1958)

**Cumhuriyet dönemi halk edebiyatı
ve folklor derleyicilerinden.**

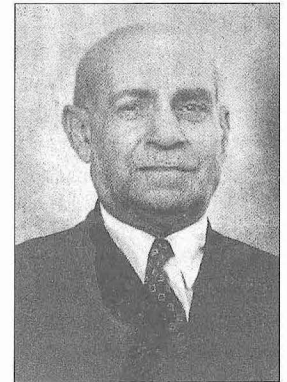
Diyarbakırlı Ahmed Muammer Bey'in oğludur. İlk ve orta tahsilini İstanbul'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Dârülfünun Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu. I. Dünya Savaşı sırasında Çanakkale'de askerlik yaptı (1914-1918). Dönüşte Osmanlı Âyan Meclisi kâtibi olarak devlet hizmetine girdi. Bir süre sonra İstanbul Belediyesi Şehir Meclisi bürosunda (1925), Belediye İstatistik ve Neşriyat Şubesi şefliğinde (1930-1936), İktisat İşleri müdür muavinliğinde (1936-1939), hesap kontrolörlüğü ile Levazım müdürlüğünde (1939-1946) çalıştı ve buradan emekli oldu. Ölümüne kadar İstanbul Çocuk Esirgeme Kurumu il müdürlüğü görevini de yürüttü. 27 Ekim 1958'de öldü, kabri Merkezefendi Kozlu Mezarlığı'ndadır.

Yazı hayatına Fuad Köprülü ve Yahya Kemal'in teşvikleriyle başlayan Mehmed Halid, Mütareke yıllarında yayın hayatına giren *Düşünce* (1922) dergisi ile daha sonra *Anadolu Mecmuası*'nın (1924-1925) yazı işleri müdürlüklerini yaptı. Anadolu'daki Türk millî edebiyatının çeşitli türlerini ilk defa *Anadolu Mecmuası*'nda tanıttı. Ayrıca Edebiyat Fakültesi neşriyat encümeninde de rehber olarak çalıştı. Ziyaeddin Fahri (Findıkoğlu) ile bir nizamname hazırlayarak o sırada İstanbul Belediye Konservatuarı müdürü bulunan Yusuf Ziya Demircioğlu'nun da yardımıyla Ankara'da Türk Halk Bilgisi Derneği'ni kurdu (Kasım 1927). Aynı derne-

ğin İstanbul şubesini açtı ve bu şubenin umumi kâtibi olarak görev aldı (1928). Türk Halk Bilgisi Derneği'nin fikir hayatımıza kazandırdığı eserlerin başında *Halk Bilgisi Haberleri Mecmuası* gelmektedir. 1 Kasım 1929'dan 1 Mayıs 1931'e kadar bu dernek tarafından yayımlanan mecmuayı, 25 Nisan 1933'ten başlayarak Şubat 1942'ye kadar yine Halit Bayrı'nın idaresinde Eminönü Halkevi neşre devam etti. Böylece kendisini tamamen halk edebiyatı ve folklor araştırmalarına veren Mehmed Halid'in edebî şahsiyeti de bu dönemde teşekkül etti. Fuad Köprülü milletvekili olunca ondan boşalan Eminönü Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi başkanlığını yürüttü (1936-1941).

Halid Bayrı, Türkiye'de folklor kavramının yerleşmesinde ve folklor çalışmalarının sistemli ve geniş bir şekilde yapılmasında önemli hizmetlerde bulunmuştur. Türk folkloru üzerinde çalışmayı daha Dârülfünun öğrencisi iken düşünmüş ve o sırada sınıf arkadaşı olan Ziyaeddin Fahri ile iş birliği yapmıştır. İdealist, teşkilâtçı ve iyi bir folklor derleyicisi olan Bayrı, büyük bir hazine durumundaki Türk folklorunun özellikle Cumhuriyet'ten sonra sistemli bir şekilde derlenmesi ve ilim adamlarının incelemesine sunulması için uzun yıllar çalışmıştır. 1932 yılında Yusuf Ziya Demircioğlu ve Hikmet Turhan Dağlıoğlu ile birlikte Balıkesir, Dursunbey ve Sındırgı'da yaptığı folklor derlemeleri, ilmi metotlara uygun önemli çalışmalardır.

Eserleri. 1. İstanbul Argosu ve Halk Tabirleri (İstanbul 1934). Bayrı'nın en çok emek verdiği eserdir. 2000 kelime ve deyimden meydana gelen bu eseri 1927-1932 yılları arasında İstanbul'u semt semt dolaşarak ve günlerce külhanbeyi kahvelerinde oturarak derlemiştir. **2. İstanbul Folkloru** (İstanbul 1947). Bayrı'nın asıl derleme çalışmaları İstanbul'a aittir. Büyük bir yekûn tutan bu çalışma-

Mehmed
Halid
Bayrı